

“Təsdiq edirəm”

Hərbi Tibb Fakültəsi rəisinin tədris işləri üzrə müavini-tədris şöbə rəisi

(vəzifəsi)

tibb xidməti polkovniki

Məharət Rzayev

(hərbi rütbəsi, imzası, adı, soyadı)

“ _____ ” _____ **2021-ci il**

Azərbaycan Tibb Universiteti Hərbi Tibb Fakültəsi

(xüsusi təyinatlı ali təhsil müəssisəsinin adı)

Hərbi Səhra Terapiyası

(fənnin adı)

FƏNNİNİN İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI

(SİLLABUS)

İşçi tədris proqramı Hərbi terapiya
kaferdasının “ _____ ” _____ 2021-ci il tarixli
fənn-metodik komissiyasının iclasında
(_№-li protokol) müzakirə olunub.

1. FƏNNİN TƏSVİRİ:

Fənnin kodu və adı	:	<u>İPFS-B02 Hərbi Səhra Terapiyası</u>
İxtisasın şifri və adı	:	050801 <u>Müalicə işi</u>
Kafedranın adı	:	<u>Hərbi Terapiya</u>
Kurs	:	<u>V kurs</u>
Semestr	:	<u>I Müal-prof f-si yaz sem-ri</u>
Auditoriya saatları	:	<u>30</u>
Auditoriyadan kənar saatlar	:	<u>30</u>
Kreditin sayı	:	<u>2</u>
Səhra (hərbi hissələrdə, gəmilərdə) praktiki dərslər	:	-

2. FƏNNİN MƏQSƏDİ:

Dinc və müharibə dövrlərində müxtəlif növ silahların (kütləvi qırğın, odlu və digər) tətbiqi nəticəsində, eləcə də, xidmət şəraitinin zərərli amillərinin təsirindən törənə biləcək daxili orqan xəstəliklərinin profilaktikasını, erkən diaqnostikasını, müalicəsini, ayrı-ayrı təxliyə mərhələlərində zəruri həcmdə və keyfiyyətdə təxirəsalınmaz terapeutik yardımın icrasını öyrətmək, fənnin nəzəri əsaslarını və praktiki vərdişləri aşılamaqdır.

MÜALİCƏ-PROFİLAKTİKA FAKÜLTƏSİNİN TƏLƏBƏLƏRİ BİLMƏLİDİR:

- müasir müharibə şəraitində meydana çıxma biləcək terapeutik profilli sanitar itkilərin təsnifatını;
- terapeutik profilli xəstə və zədələnmişlərin çeşidlənmə prinsiplərini;
- dinc və müharibə dövrlərində terapeutik profilli xəstə və zədələnmişlərə göstərilən terapeutik yardımın prinsiplərini;
- şüa xəstəliklərinin patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi, tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapeutik yardımın prinsiplərini;
- yaralılarda və digər mənşəli zədələnmələrə məruz qalanlarda inkişaf edən daxili orqan xəstəliklərinin (tənəffüs, ürək-damar, həzm, sidik-ifrazat, qan və s. sistemi xəstəliklərinin) patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi, tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapeutik yardımın prinsiplərini;
- qoşunun müxtəlif fəaliyyət şəraitində inkişaf edə biləcək daxili orqan xəstəliklərinin patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi, tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapeutik yardımın prinsiplərini;
- təxirəsalınmaz tibbi yardıma ehtiyacı olan vəziyyətlərin düzgün qiymətləndirilməsi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi, tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapeutik yardımın prinsiplərini.

MÜALİCƏ-PROFİLAKTİKA FAKÜLTƏSİNİN TƏLƏBƏLƏRİ BACARMALIDIR:

- müasir müharibə şəraitində meydana çıxma biləcək terapeutik profilli sanitar itkiləri təsnifat üzrə qruplaşdırmağı;
- ayrı-ayrı təxliyə mərhələlərində terapeutik profilli xəstə və zədələnmişlərin tibbi çeşidlənməsini aparmağı;
- dinc və müharibə dövrlərində terapeutik profilli xəstələrin erkən diaqnostikasını, çeşidlənməsini, müalicəsini, profilaktikasını lazımi həcmdə və keyfiyyətlə aparmağı;
- şüa xəstəliklərdən əziyyət çəkən xəstələrin erkən diaqnostikasını, çeşidlənməsini, müalicəsini, profilaktikasını lazımi həcmdə və keyfiyyətlə aparmağı;
- döyüş silahlarının (kütləvi qırğın, odlu və digər silahların) tətbiqi nəticəsində meydana çıxan (tənəffüs, ürək-damar, həzm, sidik-ifrazat, qan və s. sistemi xəstəliklərinin), eləcə də, xidmət şəraitinin zərərli amillərinin təsirindən törənə biləcək daxili orqan

xəstəliklərinin erkən diaqnostikasını, çeşidlənməsini, müalicəsini lazımi həcmdə və keyfiyyətlə aparmağı;

- qoşunun müxtəlif fəaliyyət şəraitində inkişaf edə biləcək daxili orqan xəstəliklərinin diaqnostikasını, müalicəsini lazımi həcmdə və keyfiyyətlə aparmağı;

- təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardıma ehtiyacı olan vəziyyətlərdə zəruri həcmdə və keyfiyyətdə təxirəsalınmaz terapevtik yardımı icra etməyi.

3. TƏŞKİLATI-METODİKİ GÖSTƏRİŞLƏR:

Hərbi səhra terapiyası hərbi xidmət dövrünün və xidmət şəraitinin zərərli amillərinin təsiri nəticəsində, həmçinin, müxtəlif lokalizasiyalı və ağırlıq dərəcəli döyüş və qeyri döyüş zədələnmələri fonunda inkişaf edən daxili orqan xəstəliklərini (visseral patologiyaları) öyrənən klinikı hərbi təbabət fənnidir (predmetidir). Ali tibbi təhsil sistemində bir proqram fənni olaraq "Hərbi səhra terapiyası"nın tədrisinin anatomiya, histologiya, fiziologiya, patoloji fiziologiya, farmakologiya və s. kimi fundamental tibbi fənlərdən, eləcədə, daxili xəstəliklərin propedevtikası, fakültativ terapiya (nazoloji vahidlər üzrə daxili xəstəliklər), hospital terapiyası (daxili xəstəliklərin differensiasiyası), travmatologiya, fakültativ cərrahiyyə (nazoloji vahidlər üzrə cərrahi xəstəliklər) və hospital cərrahiyyəsi (cərrahi xəstəliklərin differensiasiyası) kimi əsas klinikı fənlərdən sonra keçirilməsi mütləqdir.

Praktiki məşğələlər SQ BKH-nın terapevtik bazasında aparılır. Terapevtik profilli xəstəliklərin patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi, profilaktikası, tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri nəzəri və praktik cəhətdən öyrənilir. Kursantlar sərbəst və kuratorun nəzarəti altında kompleks müalicə tədbirlərini həyata keçirir, diaqnostik manipulyasiyaları yerinə yetirir, tibbi aparatlarla işləyir, həkim ekspertiza məsələlərinin araşdırılmasında (həllində) iştirak edirlər.

4. FƏNNİN (BÖLMƏ VƏ MÖVZULARIN) QISA MƏZMUNU:

Bölmə 1. Terapevtik yardımın təşkilinin ümumi əsasları.

Mövzu 1.1(mühazirə)-Hərbi səhra terapiyası hərbi təbabət fənni kimi, əsas vəzifələri. Terapevtik profilli sanitar itkilər, səciyyəvi xüsusiyyətləri. Tibbi sənədlər. Tibbi çeşidləmə, terapevtik profilli xəstə və zədələnənlərin çeşidlənmə prinsipləri. Terapevtik yardım və terapevtik yardımın təşkilatı xüsusiyyətləri.

Hərbi səhra terapiyası hərbi təbabət fənni kimi, əsas vəzifələri. Hərbi səhra terapiyasının inkişaf tarixi haqqında. Döyüş terapevtik patologiyaların xarakteristikası, müharibə şəraitində meydana çıxabilecek terapevtik profilli sanitar itkilər, təsnifatı, səciyyəvi xüsusiyyətləri. Tibbi sənədlər və aparılma qaydaları. Tibbi çeşidləmə, terapevtik profilli xəstə və zədələnənlərin çeşidlənmə prinsipləri və aparılması. Tibbi təxliyə mərhələlərində xəstə və zədələnənlərə göstərilən tibbi və terapevtik yardım növləri, terapevtik yardımın təşkilatı xüsusiyyətləri.

Bölmə 2. İonlaşdırıcı şüalarla zədələnmələr (radiasiya zədələnmələri)

Mövzu 2.1 (mühazirə, təcrübi məşğələ)- Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri. İonlaşdırıcı şüalarla zədələnmələr. İonlaşdırıcı şüaların bioloji təsir xüsusiyyətləri, xüa xəstəliklərinin patogenezi. Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.

Bölmə 3. Yaralı və zədələnənlərdə daxili orqan xəstəlikləri.

Mövzu 3.1. (mühazirə, təcrübi məşğələ). Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən (rast gəlinən) daxili orqan xəstəlikləri. Travmadan sonra inkişaf edən visseral patologiyalar və odlu silah yaralanmaları zamanı rast gəlinən daxili orqan xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.

- travma ilə patogenetik əlaqəsi olan dəyişikliklər (ümumi sindromlar, orqan patoloji dəyişikliklər), patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər), patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) tənəffüs sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Müxtəlif lokalizasiyalı yaralanmalarda inkişaf edən pnevmoniyalar, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- müxtəlif lokalizasiyalı yaralanmalarda inkişaf edən ağciyər qansızmaları, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) ağciyərin irinli prosesləri (xəstəlikləri), patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) plevra xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) ürək-damar sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Yaralanmanın erkən dövründə rast gəlinən ürək-damar sisteminin funksional pozğunluqları, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralanmanın gecikmiş dövründə inkişaf edən (rast gəlinən) ürək-damar sistemi patologiyaları, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Yaralılarda inkişaf edən endokarditlər, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- müxtəlif lokalizasiyalı yaralanmalarda inkişaf edən (rast gəlinən) miokarditlər, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- müxtəlif lokalizasiyalı yaralanmalarda inkişaf edən (rast gəlinən) perikardit və pankarditlər, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) həzm sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Yaralanmanın erkən dövründə inkişaf edən (rast gəlinən) həzm sistemi patologiyaları, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralanmanın gecikmiş dövründə inkişaf edən (rast gəlinən) həzm sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Yaralanmanın erkən dövründə inkişaf edən (rast gəlinən) sidik-ifrazat sisteminin funksional pozğunluqları, toksiki nefropatiyalar, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralanmanın gecikmiş dövründə inkişaf edən (rast gəlinən) sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
- yaralılarda inkişaf edən (rast gəlinən) qan xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası. Yaralanmanın erkən dövründə inkişaf edən qan patologiyaları,

- yaralanmanın gecikmiş dövründə inkişaf edən qan patologiyaları, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.

Bölmə 4. Həyati təhlükəli vəziyyətlər.

Mövzu 4.1. (mühazirə, təcrübi məşğələ). Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər (hallar), müalicə prinsipləri Tibbi təxliyə mərhələlərində həyati təhlükəli vəziyyətlərin-təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas halların (beyin ödemi, toksiki ensefalopatiya, tənəffüs pozğunluğu, qan dövrəni pozğunluqları, qıcolma, delirioz sindromları və s.) klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri, həcmi.

5. TƏDRİS MƏŞĞƏLƏLƏRİNİN MÜDDƏT VƏ NÖVLƏRİ, TƏHSİLƏNƏNİN MÜSTƏQİL İŞİ ÜÇÜN TAPŞIRIQLAR VƏ ONLARIN YERİNƏ YETİRİLMƏSİ MÜDDƏTİ.

5.1. TƏDRİS VAXTININ MƏŞĞƏLƏLƏRİN NÖVLƏRİ ÜZRƏ BÖLÜŞDÜRÜLMƏSİ:

Ümumi saatlar	Auditoriyadan kənar saatlar	Auditoriya saatları	O cümlədən	
			Mühazirə	Praktiki məşğələ
30	-	30	6	24

5.2. HƏRBİ SƏHRA TERAPİYASI FƏNNİNİN TƏDRİS HƏFTƏLƏRİ ÜZRƏ ÖYRƏNİLMƏ PLANI:

Payız semestri (tədris günləri)*	Saat	Mövzu, məşğələ və tədris sualları	Məşğələ növü	Keçirildiyi yer	Maddi təminat	İstifadə olunacaq ədəbiyyat və tapşırıqlar**	Müəllimin rəhbərliyi altında sərbəst iş
cədvələ müvafiq	1	Mövzu № 1.1. Hərbi səhra terapiyası hərbi təbabət fənni kimi, əsas vəzifələri. Terapevtik profilli sanitar itkilər, səciyyəvi xüsusiyyətləri. Tibbi sənədlər. Tibbi çeşidləmə, terapevtik profilli xəstə və zədələnənlərin çeşidlənmə prinsipləri. Terapevtik yardım və terapevtik yardımın təşkilatı xüsusiyyətləri. Tədris sualları: 1. Hərbi səhra terapiyası hərbi təbabət fənni kimi, əsas vəzifələri. Hərbi səhra terapiyasının inkişaf tarixi haqqında. Sanitar itki nədir, terapevtik profilli sanitar itkilərin təsnifatı, səciyyəvi xüsusiyyətləri; 2. Tibbi sənədlər və aparılma qaydaları. Tibbi çeşidləmə, terapevtik profilli xəstə və zədələnənlərin çeşidlənmə prinsipləri və aparılması; 3. Tibbi təxliyə mərhələlərində xəstə və zədələnənlərə göstərilən tibbi və terapevtik yardım növləri, terapevtik yardımın təşkilatı xüsusiyyətləri. Mövzu № 2.1. Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri.). Tədris sualları:	mühazirə	mühazirə zalı	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.3-16); 2.(s.18-32); 3.(s.-3-5); 4.mühazirə materialı	-
cədvələ müvafiq	1	1. İonlaşdırıcı şüa və hissəciklərin ümumi xarakteristikası, ionlaşdırıcı şüaların ölçü vahidləri. İonlaşdırıcı şüaların bioloji təsir xüsusiyyətləri, şüa xəstəliyinin patogenezi; 2. Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, ayrı-ayrı kliniki formaların simptomokompleksi, diaqnostikası, müalicəsi və				ədəbiyyat: 1.(s.90-106); 2.(s.111-126); 3.(s.5-33); 4.mühazirə materialı	

		profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.					
cədvələ müvafiq	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər); 2. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Yaralılarda tənəffüs, ürək-damar, həzm, sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri və qan sistemi dəyişiklikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	mühazirə	mühazirə zalı	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.51-89); 2.(s.66-83); 3.(s.34-50); 4.mühazirə materialı	-
cədvələ müvafiq	2	Mövzu 4.1. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər (hallar), müalicə prinsipləri. Tədris sualları: 1. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər (beyin ödemi, toksiki ensefalopatiya, qıcolma, delirioz, kəskin tənəffüs, ürək və damar çatışmazlıqları sindromları, su-duz balansının və turşu-qələvi müvazinətinin pozğunluqları, ekzotoksik şok, kliniki ölüm və s.), klinikası; 2. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlərin diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	mühazirə	mühazirə zalı	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.136-169); 2.(s.165-198); 3.(s.116-149); 4.mühazirə materialı	
I tədris həftəsi	2	Mövzu № 2.1. Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri.). Tədris sualları: 1. İonlaşdırıcı şüa və hissəciklərin ümumi xarakteristikası, ionlaşdırıcı şüaların ölçü vahidləri. İonlaşdırıcı şüaların bioloji təsir xüsusiyyətləri. 2. Şüa xəstəliyinin patogenezi, təsnifatı.	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.90-102); 2.(s.111-122); 3.(s.5-16); 4.mühazirə materialı	1
II tədris həftəsi	2	Mövzu № 2.1. Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri.). Tədris sualları: 1. Kəskin şüa xəstəliyinin ayrı-ayrı kliniki formalarının simptomokompleksi, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.90-102); 2.(s.111-122); 3.(s.5-16); 4.mühazirə materialı	1
III tədris həftəsi	1	Mövzu № 2.1. Kəskin və xroniki şüa xəstəlikləri. Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Xroniki şüa xəstəliyi, patogenezi, təsnifatı, ayrı-ayrı kliniki formaların simptomokompleksi, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri 2. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.90-102); 2.(s.111-122); 3.(s.5-16); 4.mühazirə materialı	1
	1						

		travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər), patogenezi, təsnifatı, klinikası					
IV tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklərin (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər) diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.51-57); 2.(s.66-72); 3.(s.34-50); 4.mühazirə materialı	1
V tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası.	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.57-63); 2.(s.72-78); 3.(s.34-50); 3.(s.63-66); 4.mühazirə materialı	1
VI tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəliklərinin müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.57-63); 2.(s.72-78); 3.(s.34-50); 3.(s.63-66); 4.mühazirə materialı	1
VII tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları 1. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.57-63); 2.(s.72-78); 3.(s.34-50); 3.(s.63-66); 4.mühazirə materialı	1
VIII tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Yaralılarda həzm sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.57-67); 2.(s.72-82); 3.(s.34-50); 4.mühazirə materialı	1
IX tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.57-63); 2.(s.72-78); 3.(s.34-50); 4.mühazirə materialı	1
X tədris həftəsi	2	Mövzu № 3.1. Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri. Tədris sualları: 1. Yaralılarda qan sistemi xəstəlikləri, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.57-63); 2.(s.72-78); 3.(s.34-50); 3.(s.63-66); 4.mühazirə materialı	1
XI tədris	2	Mövzu 4.1. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin	praktiki	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.136-169);	1

həftəsi		göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər (hallar), müalicə prinsipləri. Tədris sualları: 1. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər (beyin ödemə, toksiki ensefalopatiya, qıcolma, delirioz, kəskin tənəffüs, ürək və damar çatışmazlıqları sindromları, su-duz balansının və turşu-qələvi müvazinətinin pozğunluqları, ekzotoksik şok, kliniki ölüm və s.), klinikası;	(təcrübi)			2.(s.165-198); 3.(s.116-149); 4.mühazirə materialı	
XII tədris həftəsi	2	Mövzu 4.1. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər (hallar), müalicə prinsipləri. Tədris sualları: 1. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlərin diaqnostikası, müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	praktiki (təcrübi)	auditoriya №451	proyeksiya cihazı	ədəbiyyat: 1.(s.136-169); 2.(s.165-198); 3.(s.116-149); 4.mühazirə materialı	1
Semestr üzrə cəmi saat:	2 kredit- 30 saat (o cümlədən 6 saat mühazirə və 24 saat praktiki məşğələ)						

5.3. KURS İŞİNİN SİYAHISI:

- tədris proqramı üzrə V kurs tələbələri üçün kurs işi planlaşdırılmır.

5.4. LABORATORİYA İŞLƏRİNİN SİYAHISI:

- tədris proqramı üzrə V kurs tələbələri üçün laboratoriya işləri planlaşdırılmır.

5.5. SƏRBƏST TAPŞIRIQLARIN (MÖVZULARIN) SİYAHISI:

Sıra №-si	İşin adı	Təhvil verilmə tarixi (həftə)	İstifadə olunan ədəbiyyat
1.	Şüa xəstəliyinin patogenezi.	14-cü həftənin sonu	1. HƏRBİ SƏHRA TERAPİYASI, BAKI, HƏRBİ NƏŞRİYYAT- 1998; 2. HƏRBİ TERAPİYANIN ƏSASLARI, BAKI, HƏRBİ NƏŞRİYYAT- 2004; 3. HƏRBİ SƏHRA TERAPİYASI ÜZRƏ TƏCRÜBİ MƏŞĞƏLƏLƏRƏ RƏHBƏRLİK, BAKI, HƏRBİ NƏŞRİYYAT- 2007; 4. MÜHAZİRƏ MATERIALLARI.
2.	Kəskin şüa xəstəliyi zamanı hematoloji sindromun patogenetik və klinik xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
3.	Kəskin şüa xəstəliyi zamanı hemorragik sindromun patogenetik və klinik xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
4.	Kəskin şüa xəstəliyi zamanı qastrointestinal sindromun patogenetik və klinik xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
5.	Kəskin şüa xəstəliyi zamanı infeksiyon fəsadlaşma sindromunun patogenetik və klinik xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
6.	Kəskin şüa xəstəliyi zamanı astenohipodinamik və mərkəzi sinir sisteminin üzvi zədələnmə sindromunun	“ _____ ”	“ _____ ”

	patogenetik və kliniki xüsusiyyətləri.		
7.	Xarici bərabər şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyi.	“ _____ ”	“ _____ ”
8.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği forması.	“ _____ ”	“ _____ ”
9.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının yüngül dərəcəsi.	“ _____ ”	“ _____ ”
10.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının orta ağır dərəcəsi.	“ _____ ”	“ _____ ”
11.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının ağır dərəcəsi.	“ _____ ”	“ _____ ”
12.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının çox ağır dərəcəsi.	“ _____ ”	“ _____ ”
13.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının ağırlıq dərəcələrinin differensial xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
14.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının ağırlıq dərəcələrinin hematoloji xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
15.	Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının müxtəlif mərhələlərinin gediş və kliniki xüsusiyyətləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
16.	Kəskin şüa xəstəliyinin bağırsağ forması.	“ _____ ”	“ _____ ”
17.	Kəskin şüa xəstəliyinin damar-toksemik forması.	“ _____ ”	“ _____ ”
18.	Kəskin şüa xəstəliyinin serebral forması.	“ _____ ”	“ _____ ”
19.	Xroniki şüa xəstəliyi.	“ _____ ”	“ _____ ”
20.	Posttravmatik visseral patologiyalar. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
21.	Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan dəyişikliklər (xəstəliklər).	“ _____ ”	“ _____ ”
22.	Travma şoku.	“ _____ ”	“ _____ ”
23.	İrinli-rezorbativ qızdırma.	“ _____ ”	“ _____ ”
24.	Yara sepsisi.	“ _____ ”	“ _____ ”
25.	Travmatik üzülmə.	“ _____ ”	“ _____ ”
26.	Travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər(travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər).	“ _____ ”	“ _____ ”
27.	Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
28.	Yaralılarda aspirasion pnevmoniyalar.	“ _____ ”	“ _____ ”
29.	Yaralılarda hipostatik pnevmoniyalar.	“ _____ ”	“ _____ ”
30.	Yaralılarda atelektatik pnevmoniyalar.	“ _____ ”	“ _____ ”
31.	Yaralılarda toksiki-septik pnevmoniyalar.	“ _____ ”	“ _____ ”
32.	Yaralılarda ağciyər qansızmaları.	“ _____ ”	“ _____ ”
33.	Yaralılarda ağciyərin irinli xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
34.	Yaralılarda plevra xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
35.	Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
36.	Yaralılarda travmanın erkən dövründə inkişaf edən ürək-damar sistemi pozğunluqları.	“ _____ ”	“ _____ ”
37.	Yaralılarda travmanın gecikmiş dövründə inkişaf edən ürək-damar sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
38.	Travmanın erkən dövründə yaralılarda həzm sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
39.	Travmanın gecikmiş dövründə yaralılarda həzm sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”

40	Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
41	Travmanın erkən dövründə yaralılarda sidik-ifrazat sistemi pozğunluqları.	“ _____ ”	“ _____ ”
42	Travmanın gecikmiş dövründə yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
43	Yaralılarda qlomerulonefritlər.	“ _____ ”	“ _____ ”
44	Yaralılarda toksiki nefropatiyalar.	“ _____ ”	“ _____ ”
45	Travmanın erkən və gecikmiş dövründə yaralılarda qan sistemi dəyişiklikləri (pozğunluqları).	“ _____ ”	“ _____ ”
46	Beyin ödem, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
47	Toksiki ensefalopatiya, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
48	Qıcolma sindromu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
49	Delirioz sindromu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
50	Kəskin tənəffüs çatışmazlığı, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
51	Kəskin ürək çatışmazlıqları, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
52	Kəskin damar çatışmazlığı, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
53.	Su-duz balans pozğunluğu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
54.	Turşu-qələvi müvazinəti pozğunluğu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
55.	Ekzotoksik şok, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.	“ _____ ”	“ _____ ”
56.	Kliniki ölüm, klinikası, diaqnostikası, təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirləri.	“ _____ ”	“ _____ ”

QEYD: SƏRBƏST İŞ KİMİ HƏR BİR MÖVZUYA AİD TÖRƏMƏ MÖVZULAR DA VERİLƏ BİLƏR.

6. MÜƏLLİMİN RƏHBƏRLİYİ ALTINDA SƏRBƏST İŞ:

Fənn üzrə müəllim rəhbərliyi altında sərbəst iş həftənin I-V günləri saat 16¹⁵-dən 17⁰⁰-dək Hərbi Terapiya kafedrasının 317 №-li auditoriyasında qəbul edilir.

7. MÜƏLLİM HAQQINDA MƏLUMAT:

Hərbi rütbəsi (elmi dərəcəsi), soyadı, adı, ata adı: t/x polkovnik-leytenantı Qaziyev Vəli Məmməd oğlu

Ali pedoqoji iş stajı: _____ il

Müəllimin xidməti otağı: Hərbi Terapiya kafedrasının 317№-li auditoriya. Telefon №13-30

8. MÜƏLLİMİN TƏLƏBLƏRİ:

(Tədris məşğələlərinin səmərəli və keyfiyyətli keçirilməsi üçün təhsilalanlar qarşısında qoyulan tələblər göstərilir).

Tələbə borcludur:

- məşğələlərdə müəyyən olunmuş uniformada, tibbi ləvazimat (fonendoskop, tonometr və s.), işçi dəftər və lazımı ədəbiyyatlarla iştirak etməyə;
- məşğələnin (dərsin) gedişində fərdi və kollektiv şəkildə nizam-intizam qaydalarına riayət etməyə;
- məşğələyə gecikməməyə və vaxtından əvvəl auditoriyanı tərk etməməyə;
- auditoriya və auditoriyadan kənar tapşırılan mövzulara tam haşırlaşmağa;
- sərbəst işlərə və əlavə verilən mövzulara şifahi cavab verməyə və yazılı şəkildə təqdim etməyə;
- xəstələrlə münasibətdə tibb işçisinə aid olan etik və deantologiya qaydalarına riayət etməyə;

9. QIYMƏTLƏNDİRMƏ MEYARLARI:

9.1. FƏNN ÜZRƏ TƏHSİL PROQRAMININ MƏNİMSƏNİLMƏ SƏVİYYƏSİ VƏ KEYFİYYƏTİNİN YOXLANILMASI MƏQSƏDİ İLƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ GÜNDƏLİK 10 BALLI VƏ SEMESTRİN SONUNDA 50 BALLI SİTEMLƏ APARILIR:

Qiymətləndirmə semestr ərzində aşağıdakı meyarlar üzrə aparılır:

- 10 bal dərse davamiyyətə görə;
- 10 bal sərbəst (hər bir sərbəst iş 5 ballı sistemlə qiymətləndirilir) işə görə;
- 30 nəzəri hazırlığına görə.

Qeyd: Mənimsemə səviyyəsi (qiymətləndirmə) iki mərhələdə- kursiya (praktika) müəllimi tərəfindən və yazılı test imtahanı formasında innovasiya mərkəzində hər biri 50 balla qədər olmaqla, cəmdə 100 ballı sistem şəklində aparılır.

9.2. KOLLOKVİUM SUALLARI:

1-ci kollokvium sualları

1. Kəskin şüa xəstəliyi. Xarici şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyinin patogenezi.
2. Kəskin şüa xəstəliyi. Xarici şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyinin təsnifatı (sümük iliği, bağırsağ, damar-toksemik və serebral formaları).
3. Kəskin şüa xəstəliyi. Xarici şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyinin klinikası.
4. Kəskin şüa xəstəliyi. Xarici şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyinin diaqnostikası.
5. Kəskin şüa xəstəliyi. Xarici şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyinin müalicə və profilaktikası.
6. Kəskin şüa xəstəliyi. Xarici şüalanma nəticəsində inkişaf edən kəskin şüa xəstəliyinin tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.

7. Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının yüngül dərəcəsi.
8. Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının orta ağır dərəcəsi.
9. Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının ağır dərəcəsi.
10. Kəskin şüa xəstəliyinin sümük iliği formasının çox ağır dərəcəsi.
11. Xroniki şüa xəstəliyi, patogenezi.
12. Xroniki şüa xəstəliyinin təsnifatı.
13. Xroniki şüa xəstəliyinin klinikası.
14. Xroniki şüa xəstəliyinin diaqnostikası.
15. Xroniki şüa xəstəliyinin müalicəsi və profilaktikası.
16. Xroniki şüa xəstəliyinin tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.

2-ci kollokvium sualları

1. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər), patogenezi.
2. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklərin (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər) təsnifatı.
3. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklərin (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər) klinikası.
4. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklərin (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər) diaqnostikası, müalicə və profilaktikası.
5. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olan (ümumi sindromlar və orqan-patoloji dəyişikliklər) və travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər zamanı (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər) tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
6. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəlikləri, patogenezi.
7. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəliklərinin təsnifatı.
8. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəliklərinin klinikası.
9. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəliklərinin diaqnostikası.
10. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəliklərinin müalicə və profilaktikası.
11. Yaralılarda tənəffüs sistemi xəstəlikləri zamanı tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
12. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəlikləri, patogenezi.
13. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəliklərinin təsnifatı.
14. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəliklərinin klinikası.
15. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəliklərinin diaqnostikası.
16. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəliklərinin müalicə və profilaktikası.
17. Yaralılarda həzm sistemi xəstəlikləri, patogenezi.
18. Yaralılarda həzm sistemi xəstəliklərinin təsnifatı.
19. Yaralılarda həzm sistemi xəstəliklərinin klinikası.
20. Yaralılarda həzm sistemi xəstəliklərinin diaqnostikası, müalicə və profilaktikası.
21. Yaralılarda həzm sistemi xəstəlikləri zamanı tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
22. Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri, patogenezi.
23. Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəliklərinin təsnifatı.
24. Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəliklərinin klinikası.
25. Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəliklərinin diaqnostikası, müalicə və profilaktikası.
26. Yaralılarda qan sistemi dəyişiklikləri, patogenezi.
27. Yaralılarda qan sistemi dəyişiklikləri təsnifatı, klinikası.
28. Yaralılarda qan sistemi dəyişikliklərinin diaqnostikası, müalicə və profilaktikası.

3-cü kollokvium sualları.

1. Toksiki ensefalopatiya, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
2. Qıcolma sindromu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
3. Delirioz sindromu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
4. Kəskin tənəffüs çatışmazlığı, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
5. Kəskin ürək çatışmazlıqları, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
6. Kəskin damar çatışmazlığı, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
7. Su-duz balansı pozğunluğu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
8. Turşu-qələvi müvazinəti pozğunluğu, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
9. Ekzotoksik şok, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
10. Kliniki ölüm, klinikası, diaqnostikası, təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirləri.

9.3. İMTAHANA HAZIRLIQ ÜÇÜN SUALLAR:

1. Hərbi səhra terapiyası hərbi təbabət fənni kimi, əsas vəzifələri;
2. Sanitar itkilər, terapevtik profilli sanitar itkilərin təsnifatı, səciyyəvi xüsusiyyətləri;
3. Tibbi sənədlər, aparılma və doldurulma qaydaları;
4. Tibbi çeşidləmə, terapevtik profilli xəstə və zədələnənlərin çeşidlənmə prinsiplərinə aparılması;
5. Tibbi təxliyə mərhələlərində xəstə və zədələnənlərə göstərilən tibbi və terapevtik yardım növləri;
6. Terapevtik yardımın təşkilatı xüsusiyyətləri;
7. Kəskin şüa xəstəliyi, patogenezi, təsnifatı (sümük ilişi, bağırsağ, damar-toksemik və serebral formaları), klinikası, diaqnostikası;
8. İonlaşdırıcı hissəciklərin ümumi xarakteristikası, bioloji təsir xüsusiyyətləri;
9. Xroniki şüa xəstəliyi, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası;
10. Xroniki şüa xəstəliyinin müalicəsi və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
11. Posttravmatik visseral patologiyalar, təsnifatı. Odlu silah yaralanmaları zamanı inkişaf edən daxili orqan xəstəlikləri;
12. Birincili orqan-patoloji dəyişikliklər;
13. İkincili orqan-patoloji dəyişikliklər;
14. Travma ilə patogenetik əlaqəsi olmayan xəstəliklər (travmadan öncə əmələ gəlmiş və interkurrent xəstəliklər);
15. Travma şoku, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası;
16. Travma şokunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
17. İrinli-rezorbktiv qızdırma, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
18. İrinli-rezorbktiv qızdırmanın müalicə və profilaktikası;
19. Toksiki-rezorbktiv qızdırma;
20. Yara sepsisi, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
21. Yara sepsisinin müalicə və profilaktikası;

22. Travmatik üzülmə, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
23. Travmatik üzülmənin müalicə və profilaktikası;
24. Yaralılarda inkişaf edən tənəffüs sistemi xəstəlikləri;
25. Yaralılarda inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası;
26. Kəllə yaralanmaları zamanı inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
27. Üz-çənə yaralanmaları zamanı inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
28. Döş qəfəsi yaralanmaları zamanı inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
29. Qarın boğluğu yaralanmaları zamanı inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
30. Onurğa yaralanmaları zamanı inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
31. Ətraf yaralanmaları zamanı inkişaf edən pnevmoniyaların patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
32. Yaralılarda aspirasion pnevmoniyalar, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
33. Yaralılarda hipostatik pnevmoniyalar, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
34. Yaralılarda atelektatik pnevmoniyalar, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
35. Yaralılarda toksiki-septik pnevmoniyalar, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası;
36. Yaralılarda ağciyər qansızmaları;
37. Yaralılarda ağciyərin irinli xəstəlikləri və plevra patologiyaları;
38. Yaralılarda inkişaf edən tənəffüs sistemi xəstəliklərinin müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
39. Yaralılarda ürək-damar sistemi xəstəlikləri,patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası;
40. Yaralılarda inkişaf edən ürək-damar sistemi xəstəliklərinin müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
41. Yaralılarda həzm sistemi xəstəlikləri,patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası;
42. Yaralılarda inkişaf edən həzm sistemi xəstəliklərinin müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
43. Yaralılarda sidik-ifrazat sistemi xəstəlikləri,patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası;
44. Yaralılarda inkişaf edən sidik-ifrazat sistemi xəstəliklərinin müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
45. Yaralılarda travmanın erkən vəgecikmiş dövründə qan sistemi dəyişiklikləri,patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası, müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri.
46. Tibbi təxliyə mərhələlərində təxirəsalınmaz tibbi yardım tədbirlərinin göstərilməsi tələb olunan əsas vəziyyətlər;
47. Beyin ödemi, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
48. Beyin ödeminin müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
49. Toksik ensefalopatiya, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
50. Toksik ensefalopatiyanın müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
51. Qıcolma sindromu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;

52. Qıcolma sindromunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
53. Delirioz sindromu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
54. Delirioz sindromunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
55. Kəskin tənəffüs çatışmazlığı sindromu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
56. Kəskin tənəffüs çatışmazlığı sindromunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
57. Kəskin ürək çatışmazlığı sindromu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
58. Kəskin ürək çatışmazlığı sindromunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
59. Kəskin damar çatışmazlığı sindromu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
60. Kəskin damar çatışmazlığı sindromunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
61. Su-duz balansı pozğunluğu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
62. Su-duz balansı pozğunluğunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
63. Turşu-qələvi müvazinəti pozğunluğu, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
64. Turşu-qələvi müvazinəti pozğunluğunun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
65. Ekzotoksik şok, patogenezi, klinikası, diaqnostikası;
66. Ekzotoksik şokun müalicə və profilaktikası. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;
67. Kliniki ölüm, klinikası, diaqnostikası, təxirəsalınmaz yardım tədbirləri. Tibbi təxliyə mərhələlərində göstərilən terapevtik yardımın prinsipləri;

10. ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. HƏRBİ SƏHRA TERAPİYASI, BAKI, HƏRBİ NƏŞRİYYAT- 1998;
2. HƏRBİ TERAPİYANIN ƏSASLARI, BAKI, HƏRBİ NƏŞRİYYAT- 2004;
3. HƏRBİ SƏHRA TERAPİYASI ÜZRƏ TƏCRÜBİ MƏŞĞƏLƏLƏRƏ RƏHBƏRLİK, BAKI, HƏRBİ NƏŞRİYYAT- 2007;
4. MÜHAZİRƏ MATERİALLARI.

Fənn müəllimi: _____ Qaziyev V.

Fakultənin FMK–nin sədri _____ Quliyeva M.